

بررسی تأثیر وجود کمیته حسابرسی بر جلب نظر سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

دکتر قدرت‌اله طالب‌نیا^۱

دکتر حمیدرضا وکیلی‌فرد^۲

منصوره شهسواری^۳

تاریخ پذیرش: ۸۹/۰۳/۳۰

تاریخ دریافت: ۸۹/۰۱/۲۵

چکیده:

تغییراتی که سالیان اخیر در کشورهای پیشرفته روی داده است، موجب افزایش استقلال حسابسان مستقل در ارتباط با مدیریت، در هنگام حسابرسی شده است. یکی از این تغییرات، استفاده از کمیته حسابرسی به عنوان عامل نظارت بر فرایند گزارشگری مالی است. در بسیاری از کشورهای جهان، کمیته‌های حسابرسی به طور وسیعی در شرکت‌ها مورد استفاده قرار گرفته اند، اما در کشور ما کمیته‌های حسابرسی تاکنون نه تنها مورد استفاده قرار نگرفته اند، بلکه حتی هیچ گونه پژوهش جدی نیز در رابطه با ضرورت وجود آن، انجام نشده است. هدف از این تحقیق شناخت آثار مثبت وجود کمیته حسابرسی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار بوده که بر سرمایه‌گذاری در این گونه واحدها تأثیرگذار می‌باشد.

بر این اساس ۴ فرضیه تدوین شده است. بخشی از اطلاعات لازم برای آزمون فرضیه‌ها از متون و مقالات معتبر علمی و بخشی دیگر از طریق طراحی ۶ سؤال عمومی و ۲۶ سؤال تخصصی در قالب پرسشنامه جمع‌آوری شد. به منظور افزایش صحت و دقت آزمون‌ها و بالا بردن قابلیت اتکای نتایج، از نرم افزار آماری SPSS استفاده شد. اطلاعات جمع‌آوری شده از طریق پرسشنامه در دو بخش مورد آزمون و تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

در بخش اول با استفاده از آمار توصیفی، اطلاعات عمومی پرسشنامه تعیین شد. نتایج حاکی از آن بود که پاسخ دهندگان صلاحیت لازم برای پاسخ‌گویی به سؤالات تخصصی پرسشنامه را داشته اند.

در بخش دوم با استفاده از آمار استنباطی، آزمون t تک نمونه‌ای و آزمون کای - دو فرضیه‌های پژوهش مورد آزمون قرار گرفت. بر اساس آزمون‌های انجام شده، فرضیه‌های پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید شد. نتایج آزمون فرضیه‌ها نشان می‌دهد که بین وجود کمیته حسابرسی و جذب اعتماد سرمایه‌گذاران، تعداد معاملات، حجم معاملات و بازده سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران وجود دارد. در نتیجه سرمایه‌گذاران با اعتماد بیشتری در این گونه شرکتهای سرمایه‌گذاری می‌نمایند.

واژه‌های کلیدی: کمیته حسابرسی، جلب اعتماد سرمایه‌گذاران، حجم معاملات، تعداد معاملات، بازده سهام.

۱- استادیار و عضو هیأت علمی واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی (نویسنده مسئول و طرف مکاتبات)

۲- استادیار و عضو هیأت علمی واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی.

۳- دانش‌آموخته کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس

۱- مقدمه

است و نیز وجود کمیته حسابرسی می‌تواند تاثیر مهمی در حاکمیت شرکتی داشته و بیشتر در بهبود وظایف مدیران شرکت موثر است و نیز کارایی و اثربخشی کمیته حسابرسی به عواملی مانند ماهیت مسئولیت کمیته حسابرسی و شخصیت اعضای آن بستگی دارد."

در تحقیقی که کوپر و لی براندر در سال ۱۹۷۴ انجام دادند به این نتیجه رسیدند که حدود ۶۷ درصد از شرکت‌ها دارای کمیته حسابرسی می‌باشند.

در سال ۱۹۷۵، کلاک و بلاس تحقیقی به انجام رساند، آنها به این نتیجه رسیدند که حدود ۹۰ درصد شرکت‌ها دارای کمیته حسابرسی می‌باشند و مسئولیت آن نظارت بر اطلاعات مالی و فرایند گزارشگری مالی و نیز انتخاب و ارزیابی حسابرسان مستقل می‌باشد، در واقع کمیته حسابرسی بر روی کار حسابرسان مستقل موثر است.

در تحقیقی که ماترونیومن در سال ۱۹۷۶، در ادامه تحقیقات قبلی خود انجام دادند به این نتیجه رسیدند که بیش از ۸۸ درصد شرکت‌های بورسی در آمریکا که سرمایه آنها بیش از ۵۰۰ میلیون دلار است دارای کمیته حسابرسی هستند. آنها در این تحقیق همچنین وظایف، اهداف، مسئولیت‌ها و اثرات وجود کمیته حسابرسی را بررسی کردند.

بسیاری از پژوهشگران، نقش و تاثیر کمیته حسابرسی را در بهبود کیفیت گزارشگری مالی، عملکرد واحد اقتصادی و تاثیر آن بر جنبه‌های مختلف حسابرسی مستقل را بررسی کرده اند.

نتیجه کلی این پژوهش‌ها نشان دهنده تاثیر مثبت کمیته حسابرسی بر بهبود کیفیت گزارش‌های مالی و ارتقای عملکرد واحد اقتصادی است. در زیر، برخی از این پژوهش‌ها ارائه می‌شود.

از آن جا که ایجاد و بکارگیری کمیته حسابرسی در کشورهای توسعه یافته در پیشگیری از وقوع اعمال خلاف قانون و اخلاق، بهبود فرایند گزارشگری مالی و ارائه اطلاعات و گزارشهای مالی شفاف و قابل اتکاموثر بوده است، انتظار می‌رود وجود کمیته حسابرسی در واحدهای اقتصادی در ایران نیز، بر اعتماد سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری در واحدهای اقتصادی تاثیرگذار باشد. کمیته حسابرسی اثربخش نقش کلیدی در پر کردن خلأ اعتباردهی ایفا خواهد کرد. کمیته حسابرسی برای اینکه بتواند اثربخش عمل کند، باید مستقل از واحد اقتصادی باشد. همچنین اعضای کمیته حسابرسی باید از دانش و تخصص حسابداری و مالی لازم برخوردار باشند.

وجود کمیته حسابرسی در واحدهای اقتصادی ایران، ما را به سوی پژوهش در رابطه با تاثیر این کمیته در اعتباردهی واحدهای اقتصادی و اعتماد سرمایه‌گذاران در سرمایه‌گذاری و افزایش سوددهی این گونه واحدها و نیز بر تعداد معاملات و حجم معاملات و همچنین بازده سهام شرکتهایی که از کمیته حسابرسی برخوردار می‌باشند سوق داده است. به طور کلی در این پژوهش سعی بر این است که شرکتهای دارای کمیته حسابرسی و شرکتهای فاقد کمیته حسابرسی از نظر جذب سرمایه و اعتماد سرمایه‌گذاران و تعداد معاملات و نیز حجم معاملات و بازده سهام و سایر شاخص‌های بورس مورد بررسی قرار گیرد.

۲- مبانی علمی و پیشینه تحقیق

از طریق تحقیقات کتابخانه‌ای، پرسشنامه و مصاحبه با مدیران مالی، حسابرسان داخلی، حسابرسان مستقل و اعضای کمیته حسابرسی صورت گرفت. آنها به این نتیجه رسیدند که کمتر از ۳۰ درصد شرکت‌ها دارای کمیته حسابرسی می‌باشند ولی تشکیل آن رو به افزایش

از عوامل تاثیر گذار در اثر بخشی کنترل‌های داخلی است.

ویدل در سال ۱۹۹۶ با انجام پژوهشی در تعدادی از شرکتهای دارای کمیته حسابرسی نشان داد که پس از تشکیل کمیته حسابرسی، محتوای اطلاعات گزارشهای سود این واحدهای اقتصادی، افزایش یافته است.

پارکر در تحقیقی که در سال ۱۹۹۷ انجام داد به این نتیجه رسید که شرکت‌ها با کمیته حسابرسی فعال و مستقل، بیشتر سیاست‌های محافظه کارانه را انتخاب نموده، همچنین بین گزارشگری مالی و ساختار کمیته حسابرسی رابطه معنی داری وجود دارد.

دزورت در سال ۱۹۹۸ درباره تاثیر تجربه بر قضاوت اعضای کمیته حسابرسی، به این نتیجه رسید که داشتن تجربه، تفاوت معناداری در ارزیابی کنترل داخلی توسط اعضای کمیته حسابرسی ایجاد می‌کند. به بیان دیگر، اعضای با تجربه کمیته حسابرسی، قضاوت‌های مربوط به کنترل‌های داخلی را بسیار بهتر از اعضای بدون تجربه و شبیه به حسابسان مستقل انجام می‌دهند.

یونگ پارک در سال ۱۹۹۸ در تحقیق خود تاثیر وجود کمیته حسابرسی را بر کیفیت گزارشگری مالی و فرایند حسابرسی بررسی نمود و به این نتیجه رسید که وجود کمیته حسابرسی باعث افزایش کیفیت گزارشات مالی شرکت می‌شود.

برایتورا در سال ۱۹۹۹ با توجه به وظیفه کمیته حسابرسی در عزل و نصب حسابسان مستقل، پژوهشی انجام داد و به این نتیجه رسید که کمیته حسابرسی با ایفای این وظیفه مهم، سبب حصول اطمینان واحد اقتصادی از کفایت کنترل‌های داخلی، مناسب بودن خط مشی و رویه‌های حسابداری، ممانعت از تقلب مدیریت و تنظیم صحیح و به موقع صورتهای مالی با کیفیت شود.

بیسلی در سال ۱۹۹۶ با انجام پژوهشی دریافت، وجود کمیته حسابرسی بر کاهش احتمال تقلب در صورتهای مالی تاثیر دارد.

دچاو، اسلون و اسوینی در سال ۱۹۹۶ با انجام پژوهش خود نشان دادند که بیشتر شرکت‌های مرتکب تقلب مالی، در زمان وقوع تقلب کمیته حسابرسی نداشتند، همچنین، شواهد نشان می‌دهد که وجود کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی تاثیر گذار است، اما این موضوع که ویژگی‌های کمیته حسابرسی نیز بر کیفیت گزارشگری مالی تاثیر گذار است یا خیر، مورد بررسی قرار نگرفته است. این پژوهش حاکی از این است که بیشتر شرکت‌های یا خیر، مورد بررسی قرار نگرفته است. این پژوهش حاکی از این است که بیشتر شرکت‌های تحت نظارت کمیسیون بورس اوراق بهادار به ایجاد و بکار گیری کمیته حسابرسی اقدام کردند.

براساس تحقیقی که ابوت و پارکر در سال ۲۰۰۰ انجام دادند به این نتیجه رسیدند که کمیته حسابرسی در زمره عواملی است که مدیریت ارشد را از رفتار نادرست باز می‌دارد.

تحقیقات مک مولن در سال ۱۹۹۶، درباره ارتباط حضور کمیته حسابرسی با قابلیت اعتماد گزارشگری مالی، پیامدهای بالقوه این کمیته، شامل کاهش بروز خطا، بی نظمی و کارهای غیرقانونی را شناسایی کرد. وی به این نتیجه رسید که وجود کمیته حسابرسی، با کاهش شکایت‌های قانونی، کاهش اعمال غیر قانونی و گزارشگری مالی قابل اعتماد، رابطه مستقیم دارد. همچنین، احتمال بیشتری وجود دارد شرکت‌های دارای گزارشگری مالی قابل اعتماد، کمیته حسابرسی داشته باشند.

براساس تحقیق کالبرز و فوگارتی در سال ۱۹۹۳، بین میزان قدرت کمیته‌های حسابرسی و اثر بخشی آن رابطه وجود دارد، از دیدگاه آنان، کمیته حسابرسی یکی

حسابرسی، تاثیر به سزایی بر اطلاعات منتشر شده در بازار دارد.

دیویدسن نیز در سال ۲۰۰۴ در پژوهشی به این نتیجه رسید که دانش و تحصیلات مالی و حسابداری اعضاء کمیته حسابرسی، نقش موثری در انتشار اطلاعات قابل اتکا دارد.

۳- بیان مسأله

کمیته حسابرسی کمیته ای متشکل از ۳ تا ۵ و در برخی موارد ۷ نفر از اعضای غیر موظف هیئت مدیره که دارای تخصص‌های مالی و حسابداری هستند و به حفظ ارتباط بین هیئت مدیره شرکت و حسابرسان مستقل و حسابرسان داخلی آن کمک می‌کند و به عنوان عامل بازدارنده مدیریت از زیر پا گذاشتن کنترل‌های داخلی، نقش موثری دارد.

(Arnese and Loebbecke, ۲۰۰۳)

منظور از حجم معاملات، کلیه مبالغ خرید و فروش سهام و منظور از تعداد معاملات، تعداد خرید و فروش سهام در بورس می‌باشد. به طور کلی بازده در فرآیند سرمایه گذاری نیروی محرکی است که ایجاد انگیزه می‌کند و پاداشی برای سرمایه‌گذاران محسوب می‌شود. بازده ناشی از سرمایه گذاری برای سرمایه‌گذاران حائز اهمیت بوده زیرا تمامی بازی سرمایه گذاری به منظور کسب بازده صورت می‌گیرد.

از آن جا که ایجاد و بکارگیری کمیته حسابرسی در کشورهای توسعه یافته در پیشگیری از وقوع اعمال خلاف قانون و اخلاق، بهبود فرایند گزارشگری مالی و ارائه اطلاعات و گزارشهای مالی شفاف و قابل اتکاموثر بوده است، انتظار می‌رود وجود کمیته حسابرسی در واحدهای اقتصادی در ایران نیز، بر اعتماد سرمایه‌گذاران جهت سرمایه گذاری در واحدهای اقتصادی تاثیرگذار باشد. کمیته حسابرسی اثر بخش نقش کلیدی در پر کردن خلأ اعتباردهی ایفا خواهد

بر اساس تحقیق کارسلوونیل در سال، کمیته حسابرسی با فعالیت و ارتباط خود با حسابرسان مستقل حتی پس از انجام حسابرسی و بحث درباره مسائل گوناگون، موجب بهبود عملکرد حسابرسان مستقل می‌شود.

ابوت، پارکر و پتر در سال ۲۰۰۰ در یک بررسی به مطالعه بین کیفیت گزارشگری مالی و ویژگی کمیته حسابرسی پرداختند. آنها با انجام این پژوهش در یافتند ارائه نادرست صورتهای مالی در شرکت‌های دارای کمیته حسابرسی، با تخصص مالی، کمتر است. به عبارت دیگر در شرکت‌های دارای کمیته حسابرسی متشکل از اعضای غیر موظف هیئت مدیره دارای تخصص مالی کم، ارائه نادرست صورتهای مالی بیشتر است.

بسیلی، کار سلو و هرمانسون در تحقیقی که در سال ۲۰۰۰ انجام دادند به این نتیجه رسیدند که استقلال و تخصص اعضای کمیته حسابرسی، دو عامل مهم در حصول اطمینان از کیفیت گزارشگری مالی است. دزورت و سالتریو در سال ۲۰۰۱ در تحقیقات خود به این نتیجه رسیدند که اعضای بادنش بالا در موارد عدم توافق در بکارگیری رویه‌های حسابداری بین حسابرسان و مدیریت، از حسابرسان بیشتر حمایت می‌کنند.

ابوت، پارکر و پتر با انجام تحقیقاتی در سال ۲۰۰۲ دریافتند که نبود اعضاء متخصص در کمیته حسابرسی، ارتباط معنی داری با افزایش احتمال رخداد اشتباه و تقلب مالی دارد. آنها دریافتند که وجود کمیته حسابرسی کاملاً مستقل از هیئت مدیره احتمال رخداد اشتباه و تقلب مالی را کاهش می‌دهد.

دفوند و هان در سال ۲۰۰۴ پس انجام مطالعات متعدد در خصوص بازار سرمایه به این نتیجه رسیدند که وجود کمیته حسابرسی با اعضاء مستقل از هیئت مدیره متخصص و باتجربه در زمینه حسابداری و

پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، رابطه معناداری وجود دارد .

(۲) بین وجود کمیته حسابرسی و تعداد معاملات شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، رابطه معناداری وجود دارد .

(۳) بین وجود کمیته حسابرسی و حجم معاملات شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، رابطه معناداری وجود دارد .

(۴) بین وجود کمیته حسابرسی و بازده سهام شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، رابطه معناداری وجود دارد .

۵- روش‌شناسی تحقیق

با توجه به این که در تحقیق حاضر، برای آزمون فرضیه‌ها، اطلاعات مرتبط با وضعیت فعلی، مورد مطالعه قرار می‌گیرد، تحقیق «توصیفی» است.

اطلاعات لازم جهت آزمون فرضیه‌های تحقیق، از طریق پرسشنامه کتبی جمع‌آوری گردید . پرسشنامه‌ی مقدماتی به منظور انجام آزمون اعتبار محتوایی در جامعه نمونه به تعداد ۱۵۰ نسخه توزیع و جمع‌آوری شد. با توجه به این که نتایج آزمون‌ها نشان داد که ابزار اندازه‌گیری از قابلیت اطمینان و اعتبار برخوردار است، پرسشنامه‌ی نهایی تهیه گردید. به منظور افزایش صحت و دقت آزمون‌ها و بالا بردن قابلیت اتکای نتایج، از نرم افزار آماری spss استفاده شد. اطلاعات جمع‌آوری شده از طریق پرسشنامه در دو بخش مورد آزمون و تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

در بخش اول با استفاده از آمار توصیفی، اطلاعات عمومی پرسشنامه تعیین شد. نتایج حاکی از آن بود که پاسخ دهندگان صلاحیت لازم برای پاسخ‌گویی به سؤالات تخصصی پرسشنامه را داشته‌اند.

در بخش دوم با استفاده از آمار استنباطی، آزمون t تک نمونه‌ای و آزمون کای-دو فرضیه‌های پژوهش

کرد. کمیته حسابرسی برای اینکه بتواند اثربخش عمل کند، باید مستقل از واحد اقتصادی باشد. همچنین اعضای کمیته حسابرسی باید از دانش و تخصص حسابداری و مالی لازم برخوردار باشند.

وجود کمیته حسابرسی در واحدهای اقتصادی ایران، ما را به سوی پژوهش در رابطه با تأثیر این کمیته در اعتباردهی واحدهای اقتصادی و اعتماد سرمایه‌گذاران در سرمایه‌گذاری و افزایش سوددهی این گونه واحدها و نیز تأثیر بر تعداد معاملات و حجم معاملات و همچنین بازده سهام شرکتهایی که از کمیته حسابرسی برخوردار می‌باشند سوق داده است. به طور کلی در این پژوهش سعی بر این است که شرکتهای دارای کمیته حسابرسی و شرکتهای فاقد کمیته حسابرسی از نظر جذب سرمایه و اعتماد سرمایه‌گذاران و تعداد معاملات و نیز حجم معاملات و بازده سهام و سایر شاخص‌های بورس مورد بررسی قرار گیرد.

به عبارت دیگر آیا وجود کمیته حسابرسی بر جلب نظر سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری تأثیر دارد یا خیر؟

با اینکه سابقه کمیته حسابرسی به سال ۱۹۴۰ میلادی بر می‌گردد (استوارت، ۱۹۸۰) اما در ایران به نقش و جایگاه کمیته حسابرسی در بهبود فرآیند عملیاتی و گزارشگری مالی واحدهای اقتصادی توجه لازم نشده و این مشکل، عاملی جهت معرفی و شناخت هر چه بیشتر نقش کمیته حسابرسی و ضرورت تشکیل آن در ایران است.

۴- فرضیه‌های تحقیق

در این پژوهش، فرضیه‌های زیر مورد آزمون قرار می‌گیرد:

(۱) بین وجود کمیته حسابرسی و جذب اعتماد سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری در شرکتهای

مورد آزمون قرار گرفت. بر اساس آزمون‌های انجام شده، فرضیه‌های پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید شد.

۶- نتایج حاصل از آزمون فرضیه
۶-۱- آزمون فرضیه اول (اصلی)

بین وجود کمیته حسابرسی و جذب اعتماد سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، رابطه معناداری وجود دارد. در این فرضیه سؤالاتی در رابطه با تأثیر وجود کمیته حسابرسی بر اعتماد سرمایه‌گذاران در موارد ذکر شده به شرح جدول (۱) مورد پرسش واقع شده‌اند.

ضریب آلفای کرونباخ باید بین ۰ و ۱ باشد که ضریب صفر، بیانگر بدون پایایی بودن و ضریب ۱ نشان دهنده ی پایایی کامل می‌باشد و هرچه ضریب به یک نزدیک باشد، ابزار اندازه‌گیری از پایایی بیشتر برخوردار است. ضریب آلفای کرونباخ توسط برنامه Spss و با استفاده از فرمول زیر ۰٫۸ محاسبه گردید.

جدول (۱): سؤالات مرتبط به فرضیه اول

۱	تنظیم و ارایه اطلاعات قابل فهم برای رفع نیاز استفاده کنندگان گزارشات مالی
۲	"ترغیب هیأت مدیره واحد اقتصادی به ارایه گزارشهای مالی درست" با بازبینی گزارشهای مالی سالانه پیش از انتشار آنها
۳	"افزایش اعتبار گزارشات مالی" با بررسی صورتهای مالی پیش از تأیید هیات مدیره
۴	"بالا بردن قابلیت اتکای صورتهای مالی گزارش شده" با بررسی معاملات با اشخاص وابسته
۵	"جلوگیری از وقوع اشتباهات و تخلفات و بی نظمی‌ها و اعمال خلاف قانون
۶	کشف اشتباهات و تخلفات و بی نظمی‌ها و اعمال خلاف قانون
۷	کاهش گزارشگری مالی نادرست
۸	کاهش موارد اختلاف مدیریت و حسابرسان مستقل

جدول (۲): یافته‌های توصیفی مربوط به سؤالات مرتبط با فرضیه اول

سؤال	تعداد	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	میانه	میانگین	واریانس	انحراف معیار
۱	۱۳۲	۳۶	۹۲	۴	۰	۰	۴	۴/۲۴	۰/۲۴	۰/۴۹
۲	۱۳۲	۲۵	۹۲	۱۵	۰	۰	۴	۴/۰۷	۰/۳۰	۰/۵۴
۳	۱۳۲	۳۹	۷۵	۱۸	۰	۰	۴	۴/۱۵	۰/۴۱	۰/۶۴
۴	۱۳۲	۴۲	۷۴	۱۱	۵	۰	۴	۴/۱۵	۰/۵۲	۰/۷۲
۵	۱۳۲	۴۸	۴۹	۲۳	۱۲	۰	۴	۴	۰/۹۰	۰/۹۵
۶	۱۳۲	۲۷	۶۸	۱۷	۱۵	۵	۴	۳/۷۳	۱/۰۶	۱/۰۳
۷	۱۳۲	۳۰	۵۸	۳۱	۱۳	۰	۴	۳/۷۹	۰/۸۱	۰/۹
۸	۱۳۲	۵۴	۵۸	۱۵	۵	۰	۴	۴/۲۱	۰/۶۲	۰/۷۹

۱-۱-۶- یافته‌های توصیفی فرضیه اول (اصلی)

برخی یافته‌های توصیفی سؤالات مربوط به فرضیه اول به شرح مندرج در جدول (۲) می‌باشد که برای فهم بهتر فرضیه و چگونگی نتیجه‌گیری ارایه شده‌اند. همان‌طور که در جدول (۲) مشاهده می‌شود، مقدار sig محاسبه شده توسط نرم افزار spss کمتر از ۵٪ است که در سطح ($\alpha < 0/001$) معنادار است. یعنی آماره آزمون در ناحیه H_1 قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر، می‌توان بیان کرد که فرض H_1 با درجه اطمینان ۹۵٪ پذیرفته شده و فرض H_0 رد می‌شود. بنابراین بین وجود کمیته حسابرسی و جذب اعتماد سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، رابطه معناداری وجود دارد. نتایج آماری مربوط آزمون t تک نمونه‌ای در جدول (۹-۸) ارائه شده است.

جدول (۳): نتایج آماری آزمون t تک نمونه‌ای برای فرضیه اول

تفاوت معنادار	Sig p.	df	t	Test valu	Mean
دارد	۰/۰۰۰	۱۳۱	۲۳	۲۴	۳۲/۳۴

جدول (۴) نتایج آزمون هر یک از سؤالات فرضیه صفر اول را نشان می‌دهد. با توجه به نتایج بدست آمده وجود کمیته حسابرسی باعث تنظیم و ارائه اطلاعات قابل فهم، بازبینی گزارش‌های مالی سالانه پیش از انتشار آنها و ترغیب هیات مدیره واحد اقتصادی به ارائه گزارش‌های مالی درست، افزایش اعتبار گزارشات مالی، حفظ و حراست بهتر از داراییها و اموال واحد اقتصادی، جلوگیری از وقوع اشتباهات و تخلفات و بی نظمی‌ها و اعمال خلاف قانون، کشف اشتباهات و تخلفات و بی نظمی‌ها و اعمال خلاف قانون، افشای اشتباهات و تخلفات و بی نظمی‌ها و اعمال خلاف قانون و گزارشگری مالی نادرست می‌شود و همه موارد به لحاظ آماری معنادار می‌باشند، در نتیجه فرضیه صفر رد و فرضیه مقابل یعنی فرضیه تحقیق پذیرفته می‌شود.

جدول (۴): آزمون کای دو هر یک از سؤالات فرضیه اول

سوال	میزان تأثیر وجود کمیته حسابرسی در اعتماد سرمایه‌گذاران در موارد زیر:	تفاوت معنادار	Sigp	df	χ^2
۱	تنظیم و ارایه اطلاعات قابل فهم برای رفع نیاز استفاده کنندگان گزارشات مالی	دارد	۰/۰۰۰	۲	۹۰/۱۸
۲	"ترغیب هیات مدیره واحد اقتصادی به ارایه گزارش‌های مالی درست" با بازبینی گزارش‌های مالی سالانه پیش از انتشار آنها	دارد	۰/۰۰۰	۲	۷۹/۶۸
۳	"افزایش اعتبار گزارشات مالی" با بررسی صورتهای مالی پیش از تأیید هیات مدیره	دارد	۰/۰۰۰	۲	۳۷/۷۷
۴	"بالا بردن قابلیت اتکای صورتهای مالی گزارش شده" با بررسی معاملات با اشخاص وابسته	دارد	۰/۰۰۰	۳	۹۱/۸۱
۵	"جلوگیری از وقوع اشتباهات و تخلفات و بی نظمی‌ها و اعمال خلاف قانون	دارد	۰/۰۰۰	۳	۳۰/۹۷
۶	کشف اشتباهات و تخلفات و بی نظمی‌ها و اعمال خلاف قانون	دارد	۰/۰۰۰	۴	۹۱/۱۸
۷	کاهش گزارشگری مالی نادرست	دارد	۰/۰۰۰	۳	۳۱/۴۵
۸	کاهش موارد اختلاف مدیریت و حسابرسان مستقل	دارد	۰/۰۰۰	۳	۶۵/۸۷

۶-۲- آزمون فرضیه دوم

همان طور که در جدول (۷) مشاهده می‌شود، مقدار sig محاسبه شده توسط نرم افزار spss کمتر از ۰/۰۵ است که در سطح ($\alpha < 0/001$) معنادار است. یعنی آماره آزمون در ناحیه H_1 قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر، می‌توان بیان کرد که فرض H_1 با درجه اطمینان ۹۵٪ پذیرفته شده و فرض H_0 رد می‌شود. بنابراین بین وجود کمیته حسابرسی و تعداد معاملات در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، رابطه معناداری وجود دارد. نتایج آماری مربوط آزمون t تک نمونه ای در جدول (۷) ارائه شده است.

بین وجود کمیته حسابرسی و تعداد معاملات شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، رابطه معناداری وجود دارد.

در این فرضیه سؤالاتی در رابطه با تأثیر وجود کمیته حسابرسی بر تعداد معاملات در موارد ذکر شده به شرح جدول (۵) مورد پرسش واقع شده اند.

۶-۲-۱- یافته‌های توصیفی فرضیه دوم

برخی یافته‌های توصیفی سؤالات مربوط به فرضیه دوم به شرح مندرج در جدول (۶) می‌باشد که برای فهم بهتر فرضیه و چگونگی نتیجه گیری ارائه شده اند.

جدول (۵): سؤالات مرتبط به فرضیه دوم

۱	اعتباردهی به گزارشات مالی
۲	قابلیت اتکای صورتهای مالی گزارش شده برای سرمایه گذاران
۳	افزایش نظارت بر فعالیت‌های حسابرسان داخلی از جمله بر رویه‌های بکارگرفته شده توسط آنها
۴	بررسی کفایت حسابرسی داخلی که منجر به تهیه گزارشهای مالی قابل اتکا شود
۵	بررسی تعداد و صلاحیت کارکنان حسابرسی که منجر به تهیه گزارشهای مالی قابل اتکا شود
۶	کمک به سرمایه‌گذاران جهت استفاده بهینه تر از اطلاعات مالی حسابرسی شده در تصمیم گیری‌های مربوط به مبادله سهام در بورس

جدول (۶): یافته‌های توصیفی مربوط به سؤالات مرتبط با فرضیه دوم

سؤال	تعداد	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	میانه	میانگین	واریانس	انحراف معیار
۱	۱۳۲	۳۹	۷۵	۱۸	۰	۰	۴	۴/۱۵	۰/۴۱	۰/۶۴
۲	۱۳۲	۴۲	۷۴	۱۱	۵	۰	۴	۴/۱۵	۰/۵۲	۰/۷۲
۳	۱۳۲	۴۶	۶۹	۱۷	۰	۰	۴	۴/۲۱	۰/۴۲	۰/۶۵
۴	۱۳۲	۵۱	۶۳	۱۸	۰	۰	۴	۴/۲۵	۰/۴۶	۰/۶۸
۵	۱۳۲	۵۷	۵۰	۲۵	۰	۰	۴	۴/۲۴	۰/۵۶	۰/۷۵
۶	۱۳۲	۳۷	۶۱	۱۷	۸	۹	۴	۳/۸۲	۱/۲۳	۱/۱۱

جدول (۷): نتایج آماری آزمون t تک نمونه ای برای فرضیه دوم

تفاوت معنادار	Sig p.	df	t	Test valu	Mean
دارد	۰/۰۰۰	۱۳۱	۲۹/۲۲	۱۲	۲۴/۸۲

جدول (۸) نتایج آزمون هر یک از سوالات فرضیه صفر دوم را نشان می‌دهد. با توجه به نتایج بدست آمده وجود کمیته حسابرسی باعث اعتباردهی به گزارشات مالی، قابلیت اتکای صورتهای مالی برای سرمایه‌گذاران، افزایش نظارت بر رویه‌های بکار گرفته شده توسط حسابرسان داخلی، تهیه گزارشهای مالی قابل اتکا و همچنین کمک به سرمایه‌گذاران جهت استفاده بهینه از اطلاعات مالی حسابرسی شده می‌شود و همه موارد به لحاظ آماری معنادار می‌باشند، در نتیجه فرضیه صفر رد و فرضیه مقابل پذیرفته می‌شود.

۳-۶- آزمون فرضیه سوم

بین وجود کمیته حسابرسی و حجم معاملات شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، رابطه معناداری وجود دارد. در این فرضیه سؤالاتی در رابطه با تاثیر وجود کمیته حسابرسی بر حجم معاملات در موارد ذکر شده به شرح جدول (۹) مورد پرسش واقع شده‌اند.

۱-۳-۶- یافته‌های توصیفی فرضیه سوم

برخی یافته‌های توصیفی سؤالات مربوط به فرضیه سوم به شرح مندرج در جدول (۱۰) می‌باشد که برای فهم بهتر فرضیه و چگونگی نتیجه‌گیری ارائه شده‌اند.

جدول (۸): آزمون کای دو هر یک از سوالات فرضیه دوم

سوال	میزان تأثیر وجود کمیته حسابرسی بر تعداد معاملات در موارد زیر:	تفاوت معنادار	Sigp	df	χ^2
۱	اعتباردهی به گزارشات مالی	دارد	۰/۰۰۰	۲	۳۷/۷۷
۲	قابلیت اتکای صورتهای مالی گزارش شده برای سرمایه‌گذاران	دارد	۰/۰۰۰	۳	۹۱/۸۳
۳	افزایش نظارت بر فعالیت‌های حسابرسان داخلی از جمله بر رویه‌های بکارگرفته شده توسط آنها	دارد	۰/۰۰۰	۲	۳۰/۸۶
۴	بررسی کفایت حسابرسی داخلی که منجر به تهیه گزارشهای مالی قابل اتکا شود	دارد	۰/۰۰۰	۲	۶۸/۲۴
۵	بررسی تعداد و صلاحیت کارکنان حسابرسی که منجر به تهیه گزارشهای مالی قابل اتکا شود	دارد	۰/۰۰۷	۲	۱۲/۸۶
۶	کمک به سرمایه‌گذاران جهت استفاده بهینه تر از اطلاعات مالی حسابرسی شده در تصمیم‌گیری‌های مربوط به مبادله سهام در بورس	دارد	۰/۰۰۰	۴	۷۷/۲۴

جدول (۹): سؤالات مرتبط به فرضیه سوم

۱	ترغیب سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری در شرکت
۲	افزایش صحت اطلاعات صورتهای مالی گزارش شده
۳	کاهش محدودیت در دامنه فعالیتهای حسابرسی داخلی جهت انجام امور محوله در تهیه گزارشهای مالی قابل اتکا
۴	افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران جهت خرید سهام
۵	افزایش اعتباردهی به صورتهای مالی با توجه به فعالیتهای حرفه حسابرسی در ایران

همان‌طور که در جدول (۱۱) مشاهده می‌شود، مقدار sig محاسبه شده توسط نرم افزار spss کمتر از ۵ درصد است که در سطح ($\alpha < 0/001$) معنادار است. یعنی آماره آزمون در ناحیه H_1 قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر، می‌توان بیان کرد که فرض H_1 با درجه اطمینان ۹۵٪ پذیرفته شده و فرض H_0 رد می‌شود. بنابراین بین وجود کمیته حسابرسی و حجم معاملات در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، رابطه معناداری وجود دارد. نتایج آماری مربوط آزمون t تک نمونه ای در جدول (۱۱) ارائه شده است.

جدول (۱۲) نتایج آزمون هر یک از سوالات فرضیه صفر سوم را نشان می‌دهد. با توجه به نتایج بدست آمده وجود کمیته حسابرسی باعث ترغیب سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری در شرکت، افزایش صحت اطلاعات صورتهای مالی گزارش شده، کاهش محدودیت در دامنه فعالیتهای حسابرسی داخلی، افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران جهت خرید سهام و همچنین افزایش اعتباردهی به صورتهای مالی می‌شود و همه موارد به لحاظ آماری معنادار می‌باشند، در نتیجه فرضیه صفر رد و فرضیه مقابل یعنی فرضیه تحقیق پذیرفته می‌شود.

جدول (۱۰): یافته‌های توصیفی مربوط به سوالات مرتبط با فرضیه سوم

سؤال	تعداد	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	میانه	میانگین	واریانس	انحراف معیار
۱	۱۳۲	۳۴	۶۴	۳۰	۴	۰	۴	۳/۹۶	۰/۶۱	۰/۷۸
۲	۱۳۲	۲۵	۹۲	۱۵	۰	۰	۴	۴/۰۷	۰/۲۹	۰/۵۴
۳	۱۳۲	۵۹	۵۸	۵	۷	۳	۴	۴/۲۳	۰/۸۵	۰/۹۲
۴	۱۳۲	۳۹	۷۵	۱۸	۰	۰	۴	۴/۱۵	۰/۴۱	۰/۶۴
۵	۱۳۲	۴۲	۷۴	۱۱	۵	۰	۴	۴/۱۵	۰/۵۲	۰/۷۲

جدول (۱۱): نتایج آماری آزمون t تک نمونه ای برای فرضیه سوم

تفاوت معنادار	Sig p.	df	t	Test valu	Mean
دارد	۰/۰۰۰	۱۳۱	۳۰/۵۲	۲۱	۲۰/۵۶

جدول (۱۲): آزمون کای دو هر یک از سوالات فرضیه سوم

سؤال	میزان تأثیر وجود کمیته حسابرسی بر حجم معاملات در موارد زیر:	تفاوت معنادار	Sig p.	df	χ^2
۱	ترغیب سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری در شرکت	دارد	۰/۰۰۰	۳	۵۴/۹
۲	افزایش صحت اطلاعات صورتهای مالی گزارش شده	دارد	۰/۰۰۰	۲	۷۹/۶۸
۳	کاهش محدودیت در دامنه فعالیتهای حسابرسی داخلی جهت انجام امور محوله در تهیه گزارشهای مالی قابل اتکا	دارد	۰/۰۰۰	۴	۱۳۰/۴۲
۴	افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران جهت خرید سهام	دارد	۰/۰۰۰	۲	۳۷/۷۷
۵	افزایش اعتباردهی به صورتهای مالی با توجه به فعالیتهای حرفه حسابرسی در ایران	دارد	۰/۰۰۰	۳	۹۱/۸۱

۶-۴-۶- آزمون فرضیه چهارم

همان طور که در جدول (۱۵) مشاهده می‌شود، مقدار sig محاسبه شده توسط نرم افزار SPSS کمتر از ۰۰۱/۰۰۱ (α) معنادار است. درصد است که در سطح (α) معنادار است. یعنی آماره آزمون در ناحیه H1 قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر، می‌توان بیان کرد که فرض H1 با درجه اطمینان ۹۵٪ پذیرفته شده و فرض H0 رد می‌شود. بنابراین بین وجود کمیته حسابرسی و بارده سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، رابطه معناداری وجود دارد. نتایج آماری مربوط آزمون t تک نمونه ای در جدول (۱۵) ارائه شده است.

بین وجود کمیته حسابرسی و بازده سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، رابطه معناداری وجود دارد. در این فرضیه سؤالاتی در رابطه با تأثیر وجود کمیته حسابرسی بر بازده سهام در موارد ذکر شده به شرح جدول (۱۳) مورد پرسش واقع شده اند.

۶-۴-۱- یافته‌های توصیفی فرضیه چهارم

برخی یافته‌های توصیفی سؤالات مربوط به فرضیه چهارم به شرح مندرج در جدول (۱۴) می‌باشد که برای فهم بهتر فرضیه و چگونگی نتیجه گیری ارائه شده اند.

جدول (۱۳): سؤالات مرتبط به فرضیه چهارم

۱	در بررسی سود هر سهم بر اساس معیارهای تعیین شده
۲	افزایش سود سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس
۳	امکان فروش سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس باقیمت مناسب
۴	در جذب سرمایه‌گذاران جهت سرمایه گذاری وسیعتر
۵	دادن اعتماد به سرمایه‌گذاران نسبت به افزایش کارایی شرکت‌ها
۶	اتکا به خدمات حسابرسی ارائه شده توسط حسابرسان مستقل
۷	اتکا به خدمات حسابرسی ارائه شده توسط حسابرسان داخلی

جدول (۱۴): یافته‌های توصیفی مربوط به سؤالات مرتبط با فرضیه چهارم

سؤال	تعداد	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	میانه	میانگین	واریانس	انحراف معیار
۱	۱۳۲	۵۴	۵۸	۱۵	۵	۰	۴	۴/۲۱	۰/۶۲	۰/۷۹
۲	۱۳۲	۵۷	۶۰	۱۵	۰	۰	۴	۴/۳۱	۰/۴۴	۰/۶۶
۳	۱۳۲	۵۲	۶۰	۱۷	۳	۰	۴	۴/۲۱	۰/۵۶	۰/۷۵
۴	۱۳۲	۴۴	۶۳	۲۰	۵	۰	۴	۴/۰۶	۰/۸۱	۰/۹
۵	۱۳۲	۳۶	۷۷	۱۷	۲	۰	۴	۴/۱۱	۰/۴۵	۰/۶۷
۶	۱۳۲	۶۲	۵۵	۹	۳	۳	۴	۴/۲۸	۰/۷۴	۰/۸۶
۷	۱۳۲	۵۷	۵۰	۲۵	۰	۰	۴	۴/۲۴	۰/۵۶	۰/۷۵

جدول (۱۵): نتایج آماری آزمون t تک نمونه ای برای فرضیه چهارم

تفاوت معنادار	Sig p.	df	t	Test valu	Mean
دارد	۰/۰۰۰	۱۳۱	۲۷/۰۷	۱۸	۲۹/۴۲

جدول (۱۶): آزمون کای دو هر یک از سوالات فرضیه چهارم

سوال	میزان تأثیر وجود کمیته حسابرسی بر بازده سهام در موارد زیر:	تفاوت معنادار	Sigp	df	χ^2
۱	در بررسی سود هر سهم بر اساس معیارهای تعیین شده	دارد	۰/۰۰۰	۳	۶۵/۸۷
۲	افزایش سود سهام شرکتهای پذیرفته شده در بورس	دارد	۰/۰۰۰	۲	۲۸/۷۷
۳	امکان فروش سهام شرکتهای پذیرفته شده در بورس باقیمت مناسب	دارد	۰/۰۰۰	۳	۶۷/۰۶
۴	در جذب سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری وسیعتر	دارد	۰/۰۰۰	۳	۵۹/۸۱
۵	دادن اعتماد به سرمایه‌گذاران نسبت به افزایش کارایی شرکت‌ها	دارد	۰/۰۰۰	۳	۹۵/۸۱
۶	اتکا به خدمات حسابرسی ارائه شده توسط حسابرسان مستقل	دارد	۰/۰۰۰	۴	۱۳۱/۹۳
۷	اتکا به خدمات حسابرسی ارائه شده توسط حسابرسان داخلی	دارد	۰/۰۰۷	۲	۱۲/۸۶

کنندگان سرمایه را به میزان قابل اعتمادی حفاظت نماید. نتایج مطالعه نشان می‌دهد که بین وجود کمیته‌های حسابرسی و جلب اعتماد سرمایه‌گذاران، تعداد معاملات و بازده سهام رابطه معنی‌داری وجود دارد. بنابراین، سرمایه‌گذاران با اعتماد بیشتری در شرکت‌هایی که کمیته حسابرسی وجود دارد، سرمایه‌گذاری می‌کنند. همچنین ارتباط معنی‌داری بین تعداد معاملات، حجم معاملات و بازده سهام با کمیته حسابرسی نیز بر ایجاد اعتماد سهامداران تأثیر دارد که سهامداران و سرمایه‌گذاران به نقش کمیته حسابرسی توجه نمایند و در نتیجه پیشنهاد می‌گردد که تمامی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اقدام به تشکیل کمیته حسابرسی نمایند.

فهرست منابع

- ۱) ارباب سلیمانی، ع، (۱۳۷۹)، فرهنگ اصطلاحات حسابرسی، تهران، سازمان حسابرسی.
- ۲) آذر، ع و مؤمنی، م، (۱۳۸۱)، آمار و کاربرد آن در مدیریت، تهران، انتشارات سمت.
- ۳) باقرزاده، س، (۱۳۷۹)، "تاملی در نقش و جایگاه کمیته‌های حسابرسی در فرایند گزارشگری مالی شرکت‌های سهامی عام"، مجله حسابرس، شماره ۹، ص ۵۵-۵۱

جدول (۱۶) نتایج آزمون هر یک از سوالات فرضیه صفر چهارم را نشان می‌دهد. با توجه به نتایج بدست آمده وجود کمیته حسابرسی، باعث افزایش سود سهام شرکتهای پذیرفته شده در بورس، افزایش فروش سهام شرکتهای پذیرفته شده در بورس باقیمت مناسب، افزایش کارایی شرکت‌ها، افزایش اتکا به خدمات حسابرسی ارائه شده توسط حسابرسان مستقل و داخلی می‌شود و همه موارد به لحاظ آماری معنادار می‌باشند، در نتیجه فرضیه صفر رد و فرضیه مقابل یعنی فرضیه تحقیق پذیرفته می‌شود.

۷- نتیجه‌گیری و بحث

کمیته حسابرسی دارای نقش و وظایف متعددی است که در صورت استقرار و عملکرد صحیح در واحدهای اقتصادی، تأثیر مثبتی در عملکرد واحد حسابداری و واحد حسابرسی داخلی، همچنین کیفیت گزارشگری مالی هر واحد اقتصادی دارد. با مطالعه سابقه و تجربه واحدهای اقتصادی کشورهای توسعه یافته در زمینه ایجاد و بکارگیری کمیته حسابرسی، بدیهی است، وجود کمیته حسابرسی نیاز اساسی هر واحد اقتصادی است که می‌تواند حافظ قابل اعتماد منافع استفاده‌کنندگان اطلاعات حسابداری و گزارش‌های مالی، به ویژه سرمایه‌گذاران به عنوان تامين

- (۴) بهشتیان، م، (۱۳۸۰)، تأثیر وجود کمیته حسابرسی بر حسابرسی مستقل، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.
- (۵) پاشا شریفی، ح، و شریفی، ن، (۱۳۸۰)، روش‌های تحقیق در علوم رفتاری، تهران، انتشارات سخن.
- (۶) حافظ نیا، م، (۱۳۸۶)، مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، تهران، انتشارات سمت.
- (۷) حساس یگانه، ی، (۱۳۸۱)، "تأثیر وجود کمیته حسابرسی بر حسابرس مستقل، کنترل‌های داخلی گزارشگری مالی"، فصلنامه مطالعات مدیریت، شماره 3536، ص ۹۱-۶۷
- (۸) خاکی، غ، (۱۳۷۸)، روش تحقیق با رویکردی به پایان نامه نویسی، تهران، کانون فرهنگی انتشاراتی.
- (۹) خورشیدی، ع، و قریشی، ح، (۱۳۸۱)، راهنمای تدوین رساله و پایان نامه تحصیلی (از نظریه تا عمل)، تهران، نشر یسطرون.
- (۱۰) دلاور، ع، (۱۳۸۱)، روش تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی، تهران، نشر ویرایش.
- (۱۱) زارعی، ح، (۱۳۸۶)، "ضرورت قانونمند کردن تشکیل کمیته حسابرسی"، روزنامه سرمایه، شماره ۴۲۳-۴۲۴، ص ۹.
- (۱۲) سیفی، س، (۱۳۸۴)، بررسی رابطه بین کمیته حسابرسی و استفاده از کار حسابرسی داخلی به عنوان یک زمینه آموزشی و تأثیر این دو بر استقلال و بی‌طرفی حسابرسان داخلی، پایان نامه کارشناسی ارشد "حسابداری"، دانشگاه الزهراء.
- (۱۳) کتیری، ح، (۱۳۸۴)، "نحوه تشکیل و وظایف کمیته حسابرسی"، فصلنامه دانش حسابرسی، شماره ۱۵-۱۶، ص ۱۳-۴.
- (۱۴) کمیته فنی سازمان حسابرسی، (۱۳۷۹)، استانداردهای حسابرسی، اصول و ضوابط حسابداری و حسابرسی، سازمان حسابرسی.
- (۱۵) محمودی، مسعود، (۱۳۸۶)، راهنمای نگارش پایان نامه، نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد.
- (۱۶) میگز، بی. والتر، ویتینگون، ری. ا. بینی، کرت و رابرت اف. میگز، (۱۳۷۸) اصول حسابرسی، ترجمه عباس ارباب سلیمانی و محمد نوری، چاپ ششم، سازمان حسابرسی، مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی.
- (۱۷) مؤمنی، م، (۱۳۸۶)، تحلیل‌های آماری با استفاده از SPSS، تهران، انتشارات کتاب نو.
- (۱۸) نمازی، م، (۱۳۷۹)، پژوهش‌های تجربی در حسابداری: دیدگاه روش شناختی، شیراز، انتشارات دانشگاه شیراز.
- 19) Abbott, L. J, Park, Y& Parker, S (2000). The Effects of Audit Committee Activity and Independence on Corporate Fraud: Managerial Finance, 26(26) pp.55-67.
- 20) Abbott, L. J, Park, S & Peters, F (2004). Audit committee characteristics and restatements: Journal of Practice and Theory, 19(2), pp.47-66
- 21) Beasley, M (1996). An Empirical Analysis of the Relation between Board of
- 22) Bradbury, M. E, Mak, Y.T & Tan, S.M (2004). Board Characteristics, Audit
- 23) Bull, I and F. S. Sharp (1989). Advising Clients on Treadway Audit Committee
- 24) Collier, Paul & Gregory, Alan (1996). Audit Committee Effectiveness and the
- 25) Dezoort, F. Todd., Hermanson, R. (2003). Audit Committee Member Support
- 26) Dezoort, F. Todd. And, S. Salterio (2000). The Effectes of Corporate Governance Experience and Audit

- Knowledge on Audit Committee Members Judgments, Auditing: A Journal of Practice and Theory, 20(2),pp.31-47.
- 27) Lambe, A. (2005). Audit Committee Step into the Limelight. Accountanc Ireland, February, pp.39-43
- 28) the Audit Committee. Journal of Management and Governance, 3(3):231-260.
- 29) Wayne, Paul F. (2003). An Investigation of the Determinants of Audit
- 30) Vells, T. Joseph (2005). Principle of Fraud Examination, John Willey and Sons
- 31) Vera Munoz, C. Sandra (2005). Corporate Governance Reforms: Redefined
- 32) Exoectations of Audit Committee Responsibilities and Effectiveness, Journal of
- i. Business Ethics, pp.1-27.
- 33) Zhang, Yan, Zhou, Jian & Zhou, Nan (2007). Audit Committee Quality,
- 34) Auditor Independence, and Internal Control Weaknesses: Available at
- 35) www.ssrn.com